

LA SÍNDROME DE L'HOSTAL VERMELL

Manel Ollé

Hem tingut una certa tendència a mirar-nos Balzac amb un punt de menyspreament. Li hem reconegut sempre alguns mèrits. Hem dit: d'acord, va fer la competència al registre civil. O sí: és cert que va fer un retrat panoràmic de la societat del període de la restauració postnapoleònica en les vuitanta-set novel·les de la seva *Comèdia humana*. I fins i tot concedim que té algun encert excepcional enmig de la proximitat, algun encert puntual il·luminador, com ara dues novel·les com *L'obra mestra desconeguda* (Quaderns Crema) o *L'hostal vermell* (L'Avenç), que aquí ens ocupa.

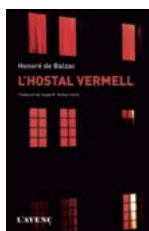
El cas és que el desenvolupament de l'experimentació novel·lística del segle XX va deixar Balzac mig mal apartat: en una posició de clàssic segur i fiable, però de segon ordre. Posades en bateria al costat de les novel·les de Flaubert o Dostoievski, les seves obres semblaven primes, planes i mancades de *modernitat*, desconnectades de les derives textualistes o subjectivistes que han marcat l'agenda de l'exploració i la novetat narrativa fins fa quatre dies. Partint des del grau zero del realisme clar, endreçat i de pretensió documental que s'atribueix a Balzac, altres autors del seu segle haurien iniciat l'aventura d'una doble deriva, amb caiguda per una banda cap a la introspecció, el monòleg i la interioritat magmàtica del subjecte en crisi, i per l'altra cap a la textura verbal, la poèticitat i l'opacitat verbal, amb la crisi de l'enunciació. Passada ja aquesta llarga febrada de la modernitat experimental, i passada també la verola festiva i postmoderna, tornem potser a trobar-nos en condicions d'apreciar la penetració, l'aparent simplicitat i el potencial explicatiu d'un novel·lista com Balzac.

L'hostal vermell comença com un *thriller* i acaba com un conte filosòfic. Narrativament presenta la complexitat del relat dins del relat i la subtilesa de saber transitar d'una història a una altra a partir dels detalls i els personatges secundaris. I de saber jugar amb l'el·lipsi i la insinuació. Tot això, al costat d'un instint inimitable per capturar escenes, tipus socials i capteniments morals, ens assegura una lectura plaent i profitosa. Però allò que converteix la novel·la en una lectura reveladora rau en la seva capacitat explicativa: la seva capacitat de plantejar en un moment germinal un problema fonamental i ineludible encara (o sobretot) ara i aquí.

Un dels personatges de *L'hostal vermell* es demana: «Si calgués anar a buscar l'origen de les fortunes, on

seríem tots nosaltres?» La novel·la acaba plantejant el dilema de la ignorància culpable on reposa econòmicament el nostre món. No cal ser gaire llest, ni addicte a cap teoria de la conspiració, ni tan sols militant de cap nova esquerra alternativa per sospitar més o menys vagament que rere l'eufemisme dels mercats i rere la creixent acumulació exponencial dels capitals en poques mans hi ha dosis variables i generoses d'abús de poder, tràfics diversos, martingales, crims organitzats i blanqueigs de diners, paradisos fiscals, injustícies sistèmiques, corrupcions enquistades, explotacions més o menys extremes de grups humans o de zones del planeta, laminacions de classes mitjanes i altres mals menors. Però el cas és que hi hem de conviure i no hi pensem gaire. O mai. O fins i tot inventem relats justificadors, embellidors, reductors... I tota mena de manobres de distracció.

L'última frase de *L'hostal vermell* comença dient: «Beneit, per què li vas haver de demanar...» La interrogació sobre l'origen de la riquesa, sobre la naturalesa immoral del capital sobtadament acumulat es converteix en l'eix de la novel·la. I és justament en aquest desconeixement quotidià on vivim instal·lats, mentre sentim a la ràdio (uns quants dies després del vergonyós desmentiment del referèndum grec) el professor Niño Becerra confirmar que, tal com afirma George Soros, «els mercats voten cada dia»... i que ja podem anar votant o ja podem anar imaginant que tenim dret a decidir-ho tot o a decidir la independència... que tot és al capdavant per distreure'ns i guanyar temps... que al final són sempre els mercats qui voten i decideixen, de forma crua i irremissible. Com a *L'hostal vermell*: el crim roman sempre impune i si volem casar-nos amb la nena maca i rica de París (o de Londres o de Berlín), ens convé molt dissimular. I no preguntar. ■

NARRATIVA

Honoré de BALZAC

L'hostal vermell

Traducció de Josep M. Muñoz Lloret
Barcelona: L'Avenç, 2015, 64 pp., 7 €